

Súd: Okresný súd Poprad
Spisová značka: 13C/8/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8712200812
Dátum vydania rozhodnutia: 03. 11. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Kuruc
ECLI: ECLI:SK:OSPP:2015:8712200812.16

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Poprad, samosudcom JUDr. Petrom Kurucom, v právnej veci žalobcov 1/ H. F., X.. XX.X.XXXX, L. R. L., Š. XXX/X a 2/ Š. E., X.. X.XX.XXXX, L. Y. H., H. XX, Č. K., zastúpených Podtatranskou advokátskou kanceláriou s. r. o., Murgašova 6/87, Poprad, IČO: 47234237, proti žalovanej E. Y., X.. X.X.XXXX, L. J., S. XXX/XX, zast. Advokátskou kanceláriou Hudzík & Partners, s. r. o., Mnoheľova 830/15, o určenie neplatnosti darovacej zmluvy, takto

rozhodol:

U r č u j e , že spoluvlastnícky podiel o veľkosti 2/3-iny z celku na nehnuteľnostiach zapísaných na LV č. 699 pre k. ú. R. L., a to rodinnom dome č. súp. XXX postavenom na parcele registra C č. 98/4 a pozemku parcely registra C č. 98/4 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 738 m², patrí do dedičstva po neb. Š. E. nar. X.X.XXXX, naposledy bytom R. L., Š.F. XXX/X, zomr. dňa X.X.XXXX.

O trovách konania rozhodne súd po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

odôvodnenie:

Žalobcovia žalobou zo dňa 24.1.2012 žiadali, aby súd určil, že darovacia zmluva zo dňa 21.4.2011 uzavretá medzi žalovanými v 1. a 2. rade, ktorej predmetom bol prevod spoluvlastníckeho podielu žalovaného v 2. rade o veľkosti 2/3 z celku na nehnuteľnostiach zapísaných na LV č. 699 pre k. ú. R. L., a to na dome súp. č. XXX v R. L., postavenom na parc. KN-C č. 98/4 a na pozemku parc. č. 98/4 - zast. plochy a nádvoria o výmere 738 m² na žalovanú v 1. rade, a ktorej vklad bol povolený pod V-XXXX/XXXX, je neplatná a zaviazal žalovanú v 2. rade k náhrade trov konania.

Súd rozhodol vo veci rozsudkom č. k. 13C/8/2012-267 zo dňa 15.11.2013. Na základe odvolania podaného žalovanou prejednal vec odvolací súd, ktorý uznesením č. k. 2Co/269/2013-292 zo dňa 6.10.2014 zrušil rozsudok a vrátil vec súdu I. stupňa na ďalšie konanie.

Dňa 1.5.2015 zomrel Š. E., pôvodne žalovaný v 2. rade. Ako dedičia po menovanom prichádzajú do úvahy iba žalobcovia v 1. a 2. rade z titulu dedenia zo zákona a žalovaná z titulu dedenia zo závetu.

Vzhľadom na úmrtie žalovaného v 2. rade žalobcovia navrhli pripustiť zmenu petitu žaloby tak, že sa domáhajú určenia, že spoluvlastnícky podiel na nehnuteľnostiach, ktorý bol predmetom darovacej zmluvy, patrí do dedičstva po neb. Š. E.. Uznesením zo dňa 1.7.2015 súd zmenu žaloby pripustil.

Žalobcovia tvrdili, že predmetný spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnostiam patrí do dedičstva, pretože nedošlo k platnému uzavretiu darovacej zmluvy. Žalobcovia namietali neplatnosť predmetnej darovacej zmluvy predovšetkým z dôvodu, že došlo k porušeniu ust.

§ 140 Obč. zákonníka, pretože neb. Š. E. neponúkol svoj spoluvlastnícky podiel

k predmetným nehnuteľnostiam žalobcom predtým, ako došlo k prevodu vlastníckeho práva, čím došlo k porušeniu ustanovení o predkupnom práve žalobcov ako podielových spoluvlastníkov nehnuteľností. Ďalšie dôvody, ktoré spôsobujú absolútnu neplatnosť právneho úkonu žalobcovia vidia v tom, že neb. Š. E. nepodpísal predmetnú darovaciu zmluvu, teda chýba prejav vôle neb. Š. E. a tiež tvrdili, že v čase uzavretia darovacej zmluvy menovaný trpel duševnou poruchou, ktorá ho robila pre tento úkon neschopným.

Žalobcovia aj s poukazom na doterajšiu judikatúru uvádzali, že predkupné právo spoluvlastníkov musí byť rešpektované tak v prípade odplatného, ako aj bezodplatného prevodu spoluvlastníckeho podielu. Popierali, že by medzi účastníkmi darovacej zmluvy išlo o vzťah, ktorý by bolo možné hodnotiť ako vzťah blízkych osôb. Poukázali na to, že neb. Š. E. nikdy nespomínal žalovanú pred svojou rodinou ako svoju družku, resp. ako osobu, s ktorou by chcel žiť v spoločnej domácnosti. Podľa názoru žalobcov išlo len o priateľský vzťah, keď menovaný chodieval navštevovať žalovanú. Často sa zabávali v pohostinstvách a menovaný potom chodieval domov pod vplyvom alkoholu a bez finančných prostriedkov. K predloženým prehláseniam uviedli, že nevedia, či všetky tieto prehlásenia skutočne podpísal, ale väčšina týchto dokladov bola podpisovaná v období krátko pred podpisom darovacej zmluvy a teda v období, keď sa už u neho prejavovali príznaky duševného ochorenia. Už v roku 2000 sa žalovaná a neb. Š. E. mali dohodnúť, že uzavrú manželstvo, avšak po celú dobu k uzavretiu manželstva nedošlo, naopak, došlo iba k prevodu majetku na žalovanú, preto podľa žalobcov na jej strane bolo motívom iba získať majetok a finančnú hotovosť z účtu. Tiež poukázali na to, že žalovaná bola spolumajiteľkou účtu neb. Š. E., avšak na tento účet nikdy nevkladala finančné prostriedky, iba z tohto účtu vyberala peniaze. Podľa žalobcov nebol preukázaný vzťah blízkych osôb ani v čase uzavretia zmluvy a nemožno ho vyvodiť ani z následného konania. Úkony zo strany žalovanej boli motivované len zištnými dôvodmi a takéto konanie spoločnosť skôr zavrhuje.

Žalovaná žiadala žalobu zamietnuť predovšetkým z dôvodu, že predkupné právo pri prevode spoluvlastníckeho podielu sa vzťahuje iba na odplatný prevod, teda nedošlo k porušeniu predkupného práva žalobcov. Tvrdila, že medzi ňou a neb. Š. E. išlo o vzťah blízkych osôb, teda aj keby sa vzťahovalo predkupné právo aj na prevod vlastníctva darovaním, nemal menovaný dôvod prevádzať, či ponúknuť svoj spoluvlastnícky podiel žalobcom, pretože tento spoluvlastnícky podiel previedol na blízku osobu. Žalovaná poukázala na to, že medzi nimi išlo o vzťah založený na dôvere, čo vyplýva najmä z predložených dokladov ako dohoda o tom, že uzavrú manželstvo, súhlas menovaného s tým, že sa stane žalovaná spolumajiteľkou účtu v Slovenskej sporiteľni, a. s., prehlásenie, ktoré menovaný urobil pred uzavretím darovacej zmluvy, ako aj skutočnosť, že v prospech žalovanej zriadil závet. Spochybňovala, že by menovaný už v čase uzavretia darovacej zmluvy trpel duševnou poruchou, pretože táto skutočnosť ani nevyplýva zo znaleckého posudku vypracovaného znalkyňou H. C. H. č. 02/2013 v rámci konania o pozbavení spôsobilosti na právne úkony a naopak, poukázala na správu Obce R. L., z ktorej vyplýva, že ešte dňa 20.4.2011 menovaný ako vodič autobusu viezol žiakov do Prešova. Tvrdila, že všetky predložené doklady, vrátane prehlásenia k darovacej zmluve, vyhotovil a podpísal menovaný. Žalovaná uvádzala, že ich vzťah bol dlhodobý, často sa navštevovali, starala sa o neho, popierala, že by neb. Š. E. často požíval alkoholické nápoje, pretože pracoval ako vodič autobusu. Aj potom, čo menovaný utrpel mozgovú príhodu, chcela ho opatrovať, ale zo strany žalobcov jej to nebolo umožnené. Poukázala aj na to, že ak by k menovanému nemala žiaden vzťah, tak neexistuje racionálny dôvod prečo by sa aj po zriadení závetu ďalej o neho starala, pretože ak by aj nedošlo k uzavretiu darovacej zmluvy, tak by dedila zo závetu. Podľa žalovanej vzťah trvajúci od roku 2000 vyvrcholil práve zriadením závetu a následne uzavretím darovacej zmluvy, čím sa prejavil blízky vzťah medzi žalovanou a Š. E., ktorý bolo možné považovať na vzťah druhu a družky, aj keď nežili v spoločnej domácnosti.

Z výpovedí účastníkov, z výpovedí svedkov A. E. R., L. E., E. E., S. S.P., J. G., C. L., A. J., E. F., F. L., Y. L., E. R., H. F., Y. F., Y. F., Š.V. Z., E. C., G. O., E. N., V. J. a z pripojených listinných dôkazov, najmä z obsahu darovacej zmluvy z 21.2.2011, potvrdení o zdravotnom stave žalovaného v 2. rade, výpisu z LV č. 699, návrhu na vklad, vyhlásenia k darovacej zmluve zo dňa 21.10.2011, vyjadrenia správy katastra, Správy slovenskej sporiteľne, a. s., znaleckého posudku, správy Obce R. L., správ Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Poprad, spisu OOPZ v P. č. ČVS:ORP-270/HR-PP-2012ČK, spisu Okresného súdu Poprad sp. zn. 5T/94/2009 súd zistil nasledovný skutkový stav:

Žalovaná a neb. Š. E. uzavreli dňa 21.4.2011 darovaciu zmluvu, na základe ktorej menovaný daroval žalovanej spoluvlastnícky podiel v 2/3-inách k nehnuteľnostiam rodinnému domu č. súp. XXX,

postavenému na pozemku parc. č. 98/4 a pozemku parc. č. 98/4 - zastavané plochy a nádvoría o výmere 738 m², ktoré sú zapísané na LV č. 699 pre k. ú. R. L.. V článku I zmluvy účastníci vyhlásili, že žijú v spoločnom partnerskom vzťahu ako druh a družka už od roku 2000 a v tomto vzťahu majú v úmysle pokračovať až do smrti. V zmysle článku III darovacej zmluvy sa účastníci dohodli, že darca je oprávnený užívať predmetný rodinný dom a obdarovaná bude aj naďalej zabezpečovať všetku potrebnú starostlivosť o darcu a jeho domácnosť a pomáhať mu v chorobe a starobe.

V priebehu konania boli súdu predložené dve vyhotovenia darovacej zmluvy, pričom na jednom z vyhotovení sa nachádzal iba jeden podpis neb. Š.V. E., pričom k tomuto vyhotoveniu bolo pripojené osvedčenie o pravosti podpisu, ktorý menovaný uznal za svoj vlastný. Na ďalšom vyhotovení darovacej zmluvy, ktoré súdu predložila žalovaná, sa nachádzali dva podpisy neb. Š. E.. Žalovaná spočiatku spochybňovala zmluvu, ktorú predložili žalobcovia, preto si súd vyžiadal aj vyjadrenie Správy katastra Poprad, ktorá najskôr zaslala súdu kópiu darovacej zmluvy, na ktorej sa nachádzali dva podpisy menovaného (čl. 127) a následne vo vyjadrení, ktoré bolo doručené súdu dňa 15.5.2013 (čl. 153) sa uvádza, že účastníci konania o vydanie rozhodnutia o povolení vkladu vlastníckeho práva sú povinní k návrhu na vklad priložiť zmluvu v dvoch vyhotoveniach a správa katastra po vydaní rozhodnutia o povolení vkladu archivuje predmetné zmluvy, a to jeden rovnopis zmluvy sa stáva súčasťou zbierky listín a druhý rovnopis ostáva v spisovom obale. Kópia zmluvy uvedená vyššie je súčasťou spisového obalu a zároveň bola súdu zaslaná kópia zmluvy, ktorá sa nachádza v zbierke listín a v tomto prípade ide o zmluvu, na ktorej sa nachádza iba jeden podpis neb. Š. E.. Následne aj žalovaná pripustila, že jedno z vyhotovení zmluvy bolo podpísané hnedým perom, avšak pracovníčka notára ich upozornila, že všetky zmluvy musia byť podpísané modrým perom, preto zrejme menovaný podpísal toto vyhotovenie zmluvy dvakrát.

Žalovaná tvrdila, že s neb. Š. E. žili ako druh a družka, a teda je potrebné ju považovať za blízku osobu. V tomto smere poukázala na viaceré listinné dôkazy, napr. na vzájomnú dohodu zo dňa 22.5.2000, potvrdenie zo dňa 16.12.2009, vyhlásenie k darovacej zmluve zo dňa 21.10.2011, žiadosť menovaného, aby sa žalovaná stala spolumajiteľkou jeho účtu v Slovenskej sporiteľni, a. s., ako aj na závet zo dňa 20.3.2008, ktorý zriadil menovaný v jej prospech.

Za účelom objasnenia vzťahu medzi žalovanou a neb. Š. E. bolo vo veci vypočutých aj viacero svedkov.

Svedok E. N. uviedol, že s neb. Š. E. sa pozná, pretože obaja sú členmi Zväzu protifašistických bojovníkov, stretávali sa na akciách zväzu a z týchto akcií pozná aj žalovanú, ktorá tam chodievala s menovaným. Nevedel sa bližšie vyjadriť k vzťahu medzi nimi, s neb. Š. E. sa nikdy nerozprávali o rodinných veciach, ani sa pred ním nevyjadroval o vzťahu k žalovanej.

Svedok V. J. sa taktiež nevedel vyjadriť k vzťahu medzi žalovanou a neb. Š. E., pretože keď sa aj s menovaným stretli, tak mu nikdy nič nespomínal o jeho vzťahoch, alebo rodinných záležitostiach.

Svedok A.. E. R. uviedol, že sa dlhé roky pozná s menovanými. Asi trikrát bol u nich na kávu, a to v byte v J. na ulici V.. Mal pocit, že si duševne aj psychicky rozumujú, a že spolu dobre vychádzajú.

Svedkyňa L. E. uviedla, že je susedou žalobcov a neb. Š. E., vychádzajú spolu dobre, nikdy nemali žiadne konflikty, ale ako susedia sa nenavštevujú. Myslí si, že menovaný býval v R. L., pretože ho často vídala doma alebo v dedine. Po dedine sa rozprávalo, že chodieval do J. za žalovanou, ale nevedela sa vyjadriť, či mali nejaký bližší vzťah. Určite sa žalovaná nezdržiavala doma u menovaného. Neb. Š. E. často videla pod vplyvom alkoholu.

Svedok Jozef Jurčo uviedol, že neb. Š. E. býva a býval vo svojom dome spoločne s dcérou a jej manželom. Z počutia vie, že chodieval za nejakou ženou do J., ale u neho doma žiadnu ženu nevidel a myslí si, že o domácnosť sa starala žalobkyňa v 1. rade. Vie, že menovaný pil iba pivo, ale nechcel posudzovať, či to bolo vo väčšom rozsahu.

Svedkyňa S. S. je taktiež susedou účastníkov konania. Podľa svedkyne sa neb. Š. E. vždy zdržiaval doma, svedkyňa ho vídavala v dedine aj doma. Nevedela, či mal vzťah s nejakou ženou, určite u neho doma nevidela žiadnu ženu.

Svedok J. G. uviedol, že s neb. Š. E. si pomáhali, niekedy sa aj navštevovali doma, alebo išli spoločne na pivo. Vie, že mal nejakú priateľku, pretože ich párkrát spolu videl a hovoril mu to aj menovaný, ktorý mu povedal, že ho len využíva a ťahá z neho peniaze. Vie, že raz mu zobrala občiansky preukaz aj platobnú kartu a vybrala si z nej peniaze. S tou ženou nikdy nebývali spolu, menovaný ju chodieval len navštevovať a spolu chodievali na pivo.

Svedkyňa C. L. vo svojej výpovedi uviedla, že neb. Š. E. stále býva v R. L. spoločne so žalobkyňou v 1. rade a jej rodinou. Svedkyňa často chodíva na návštevy do R. L., o domácnosť sa menovanému starala žalobkyňa v 1. rade a z počutia vie, že mal mať vzťah s nejakou ženou, ale nikdy u neho žiadnu ženu nevidela.

Svedok A. J. taktiež potvrdil, že menovaný býval vo svojom rodinnom dome a o domácnosť sa mu starala dcéra. Nevie o tom, či mal nejakú priateľku alebo nie.

Svedkyňa F. L. uviedla, že ku účastníkom chodíva spravidla raz za týždeň. Potvrdila, že neb. Š. E. býval vo svojom rodinnom dome spoločne so žalobkyňou, ktorá sa o neho starala. Vie, že sa stretával s nejakou ženou, ktorá mu brala peniaze. Pozná ju, pretože pracovali v minulosti na jednom pracovisku, v R. L. ju ale nikdy nevidela a pred ňou menovaný ani nespomínal priateľku.

Svedok Z. L. potvrdil skutočnosti uvádzané F. L..

Svedok E. R. uviedol, že pozná žalovanú a neb. Š. E., pretože tiež v minulosti pracoval v SAD v Poprade. Vie, že sa stretávali, ale bližšie sa k ich vzťahu vyjadriť nevedel.

Svedok H. F. uviedol, že žalovaná je jeho bývalou susedou. Vie, že neb. Š. E. za ňou chodieval, pretože z obdobia spred 5 až 6 rokov si pamätá, že pred bytovkou býval zaparkovaný autobus. Podľa svedka menovaný chodieval k žalovanej často, ale nemyslí si, že by tam býval.

Svedok Y. F. uviedol, že sa so žalovanou a neb. Š. E. navštevovali minimálne raz do týždňa a väčšinou chodili oni k nemu, a to buď obaja alebo žalovaná. Upresnil, že stretávanie prebiehalo niekedy v rokoch 2002 až 2007, potom už neb. Š. E. nevidel vôbec, len od žalovanej vie, že mal mozgovú príhodu. Menovaný sa mu sťažoval, že ho zat' vyhadzuje z domu a vie, že žalovaná mu prala, varila a chodil sa k nej okúpať.

Svedok Y. F. pozná menovaných z obdobia, keď ešte pracoval v SAD v Poprade. Od roku 2003 je poberateľom dôchodku a s neb. Š. E. sa stretáva iba náhodne. Niekedy stretol menovaných spoločne a asi pred dvoma rokmi mu povedal, že chodí za nejakou ženou, ale meno mu nepovedal.

Svedok Š. Z. uviedol, že neb. Š. E. je jeho bývalým kolegom, pomerne často ho stretával na autobusovej stanici v Poprade, keď cestoval do R. L.. Menovaný mu hovoril, že bol u družky, ktorá mu pomôže, vyperie. Bližšie sa k ich vzťahu vyjadriť nevedel.

Svedkyňa E. C. uviedla, že so žalovanou sa stretli na námestí a vtedy sa jej vyhrážala z dôvodu, že mala ísť svedčiť na súd. Pozná neb. Š. E., pretože bola na svadbe žalobkyne, a keď sa stretli, tak sa aj porozprávali. Býva v tom istom bytovom dome ako bývala žalovaná, takže ich niekedy videla spolu a viackrát ich videla ako išli spolu po ulici a žalovaná bila menovaného.

Taktiež svedkyňa G. O. uviedla, že mala konflikt so žalovanou kvôli tomu, že by mala svedčiť na súde. Viackrát videla žalovanú čakať na neb. Š. E. a v pamäti jej utkvelo ako ho raz bila dáždnikom pri Pivovare v Poprade. Bližšie sa k ich vzťahu nevie vyjadriť, pretože sa s nimi nestretávala, ale ľudia rozprávali, že žalovaná pustí menovaného domov iba vtedy, keď má peniaze.

Podľa § 140 Občianskeho zákonníka, ak sa spoluvlastnícky podiel prevádza, majú spoluvlastníci predkupné právo, ibaže ide o prevod blízkej osobe (§ 116, 117). Ak sa spoluvlastníci nedohodnú o výkone predkupného práva, majú právo vykúpiť podiel pomerne podľa veľkosti podielov.

Podľa § 40a Občianskeho zákonníka, veta prvá a druhá, ak ide o dôvod neplatnosti právneho úkonu podľa ustanovení § 49a, § 140, § 145, ods. 1, § 479, § 589, § 701, ods. 1

a § 741b, ods. 2, považuje sa právny úkon za platný, pokiaľ sa ten, kto je takým úkonom dotknutý neplatnosti právneho úkonu nedovolá. Neplatnosti sa nemôže dovolávať ten, kto ju sám spôsobí.

Podľa § 116 Občianskeho zákonníka blízkou osobou je príbuzný v priamom rade, súrodenec a manžel; iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom, sa pokladajú za osoby sebe navzájom blízke, ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu.

V prejednávanej veci sa žalobcovia domáhajú určenia, že spoluvlastnícky podiel o veľkosti 2/3-iny z celku na nehnuteľnostiach zapísaných na LV č. 699 pre k. ú. R. L., patrí do dedičstva po neb. Š. E. (pôvodne žalovanom v 2. rade), a to na základe neplatnosti darovacej zmluvy zo dňa 21.4.2011 uzavretej medzi neb. Š. E. ako darcom a žalovanou ako obdarovanou. Žalobcovia namietajú tak relatívnu neplatnosť darovacej zmluvy z dôvodu porušenia ust. § 140 Obč. zákonníka, ako aj absolútnu neplatnosť právneho úkonu z titulu nedostatku prejavu vôle menovaného na uzavretí tejto darovacej zmluvy, a tiež z dôvodu konania menovaného v duševnej poruche. Keďže ide o určovaciu žalobu, zo strany žalobcov musí byť daný naliehavý právny záujem na tomto určení, ktorý je nevyhnutnou podmienkou určovacej žaloby v zmysle § 80, písm. c/, O.s.p. Žalobcovia sú podielovými spoluvlastníkmi predmetnej nehnuteľnosti a prichádzajú do úvahy ako dedičia po neb. Š. E., preto podľa názoru súdu už z tohto dôvodu je daný naliehavý právny záujem na určovacej žalobe.

V konaní bolo preukázané, že predtým ako neb. Š. E. uzavrel darovaciu zmluvu, ktorou spoluvlastnícky podiel k predmetným nehnuteľnostiam previedol na žalovanú, neponúkol prevod svojho spoluvlastníckeho podielu žalobcom, ktorí sú taktiež podielovými spoluvlastníkmi predmetných nehnuteľností, a to každý v 1/6 - ine. Každý spoluvlastník má právo disponovať so svojim spoluvlastníckym podielom, avšak v zmysle § 140 Obč. zákonníka jeho zmluvná voľnosť je obmedzená, lebo svoj spoluvlastnícky podiel môže bez ďalšieho previesť iba na blízke osoby. Iba v prípade prevodu na blízku osobu nemajú ostatní podieloví spoluvlastníci predkupné právo na prevádzaný spoluvlastnícky podiel. Pokiaľ podielový spoluvlastník chce spoluvlastnícky podiel previesť na inú ako blízku osobu, musí rešpektovať predkupné právo podielových spoluvlastníkov a teda ponúknuť svoj spoluvlastnícky podiel najprv ostatným spoluvlastníkom, a pokiaľ spoluvlastníci neakceptujú ponuku na prevod, až v takom prípade môže podielový spoluvlastník previesť svoj podiel na tretiu osobu. Z ust. § 140 Obč. zákonníka vyplýva, že predkupné právo sa vzťahuje na prevod spoluvlastníckeho podielu, pričom cit. zák. ustanovenie nerozlišuje medzi prevodom odplatným a bezodplatným, teda ani v prípade darovacej zmluvy nie je vylúčené predkupné právo ostatných spoluvlastníkov. Obdobným spôsobom je riešená táto otázka aj v doterajšej judikatúre (napr. rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo/102/2005). Na takomto výklade ust. § 140 nič nemení ani nález Ústavného súdu SR sp. zn. II ÚS 186/2012, na ktorý poukazovala žalovaná. Z odôvodnenia nálezu vyplýva, že podľa názoru Ústavného súdu SR oba prezentované výklady (teda aj výklad v zmysle vyššie uvedenej judikatúry) sa javia ako legitímne a ústavne konformné. S prihliadnutím na vyššie uvedené súd dospel k záveru, že aj v prípade bezodplatného prevodu spoluvlastníckeho podielu formou darovacej zmluvy je potrebné rešpektovať predkupné právo ostatných podielových spoluvlastníkov. S týmto právnym názorom sa stotožnil aj odvolací súd v zrušujúcom rozhodnutí. Z tohto dôvodu preto za podstatnú okolnosť na rozhodnutie vo veci súd považoval skutočnosť, či medzi žalovanou a neb. Š. E. ide o vzťah, ktorý by bolo možné charakterizovať ako vzťah blízkych osôb.

Pojem blízkych osôb upravuje Občiansky zákonník v ust. § 116 tak, že za blízke osoby považuje dve kategórie osôb. V prvom rade blízkou osobou sú osoby v rodinnom pomere taxatívne uvedené v tomto ustanovení, teda príbuzní v priamom rade, súrodenec a manžel. Druhou skupinou sú osoby, ktoré sa za blízke považujú pri súčasnom splnení dvoch podmienok, a to že tieto osoby sú v rodinnom pomere (napr. vzdialenejší príbuzní), alebo vo vzťahu obdobnom ako rodinný pomer (napr. druh alebo družka). Zároveň vzájomný pomer týchto osôb musí byť najmä citovo natoľko intenzívny, že by ujmu, ktorú by utrpela jedna

z nich, druhá pociťovala dôvodne ako vlastnú. Pri posudzovaní tejto otázky súd nemôže vychádzať z duševných stavov určitej osoby, ale predovšetkým z hľadiska objektívneho a spoločenského súd musí posúdiť, či z hľadiska spoločenskej morálky pri prihliadnutí na všetky okolnosti prípadu môže určitá osoba dôvodne pociťovať ujmu spôsobenú inej osobe ako vlastnú ujmu.

Žalovaná tvrdila, že medzi nimi bol vzťah, ktorý možno charakterizovať ako vzťah druha a družky, pričom poukazovala na rôzne prehlásenia podpísané neb. Š. E.. Dňa 22.5.2000 spísali vzájomnú dohodu, v

zmysle ktorej chcú vytrvať v partnerskom vzťahu až do uzavretia manželstva. Text dohody bol zjavne písaný žalovanou a zo strany neb. Š. E. by mal byť tento doklad podpísaný. Dňa 16.12.2009 opätovne žalovaná spisala potvrdenie, v ktorom obaja prehlasujú, že prevzali kľúče od bytu nachádzajúceho sa v J. na ulici F., Y. L. S., od prenajímateľa R. B.. Dňa 21.10.2011 bolo vyhotovené vyhlásenie k darovacej zmluve, na ktorom sa taktiež nachádza podpis menovaného, pričom obsahom tohto vyhlásenia je popis nezhôd medzi ním a rodinou žalobkyne v 1. rade a taktiež prehlásenie o tom, že žalovaná by mala byť jeho družkou a opatrovatelkou. Žalobcovia vyslovili pochybnosti, či tento text skutočne naformuloval menovaný, pričom poukazovali na to, že bol málo komunikatívny a nepoužíval formulácie, ktoré sú uvedené v tomto texte.

Vzhľadom na zdravotný stav neb. Š. E., ktorý v čase začatia konania bol po mozgovej príhode a nebol schopný zrozumiteľne sa vyjadrovať, nebolo možné k týmto otázkam vykonať jeho výsluch. Súd opakovane zisťoval zdravotný stav menovaného a aj v správe zo dňa 23.3.2015 jeho ošetrojúca lekárka H.. H. F. uviedla, že nie je schopný vypovedať pred súdom. Z týchto dôvodov nebolo možné objektívne zistiť aj názor neb. Š. E. na jeho vzťah so žalovanou.

Za účelom preukázania skutočností, ktoré tvrdila žalovaná ohľadom jej blízkeho vzťahu k menovanému súd vypočul vo veci viaceru svedkov. Zo svedeckých výpovedí vyplýva, že viacerí svedkovia vedeli o tom, že sa žalovaná a menovaný vzájomne stretávajú, že majú medzi sebou priateľský vzťah, avšak väčšina svedkov sa nevedela bližšie vyjadriť

k ich vzájomným vzťahom a prípadnému spolužitiu. Iba svedok Š. Z. sa vyjadroval o ich vzťahu ako o vzťahu druha a družky a z vyjadrení neb. Š. E. vedel, že žalovaná má pomáhať menovanému, vyprať mu a podobne. Aj svedok Y. F. tvrdil, že menovaný chodieval k žalovanej, ktorá mu prala, varila a chodil sa k nej okúpať, avšak svedok sa sporadicky s nimi stretával iba do roku 2007, a teda k ďalšiemu obdobiu sa už vyjadriť nevedel. Tiež z výpovede svedka H. F. vyplynulo, že v období asi pred 5 až 6 rokmi, kým ešte žalovaná bývala v tom istom bloku, menovaný k nej častejšie chodieval, ale ani tento svedok sa nevedel bližšie vyjadriť k vzťahu medzi žalovanými. Aj svedok A.. E. R. vyslovil názor, že si myslí, že museli žiť v spoločnej domácnosti, čo však vyvodzoval z toho, že keď bol u nich asi trikrát na kávu, tak boli v jednom byte. Z výpovedí ďalších svedkov, ktorí boli s nimi v priateľskom vzťahu, napr. E. N., V. J., J. G. C. Y. F. však zase vyplýva, že aj keď boli v priateľskom vzťahu a stretávali sa s menovaným, nikdy sa nezmieňoval pred nimi o žalovanej, ani nikdy nespomínal, že by chcel uzavrieť manželstvo, alebo že by žil s nejakou ženou v spoločnej domácnosti.

Aj z výpovedí vyššie uvedených svedkov, podľa ktorých išlo o bližší priateľský vzťah medzi žalovanou a neb. Š. V. E. však nevyplýva, že by tento vzťah mohol byť charakterizovaný ako vzťah druha a družky. Z výpovedí susedov a ďalších príbuzných, napr. svedkov L. E., E. E., S. S., F. L., Z. L. C. A. J. nesporne vyplýva, že neb. Š. E. po celú dobu býval v rodinnom dome v R. L., kde ho žalovaná nikdy nenavštevovala, teda sa ani nemohla starať o jeho domácnosť.

Pomer druha a družky nie je definovaný v Obč. zákonníku, avšak v zmysle ustálenej judikatúry (napr. R 78/1953), ide o trvalé životné spojenie muža a ženy, ktorí síce nie sú zviazaní manželským zväzkom, ale inak sa navonok javia ako manželia, ide teda o pomer zjavný pre okolie, v ktorom žijú. Nesporne medzi žalovanou a neb. Š. E.S. bol priateľský vzťah, ktorý sa prejavoval aj tým, že sa stretávali, avšak samotná táto skutočnosť nepostačuje na to, aby ich vzťah bol hodnotený ako vzťah blízkych osôb. Je zjavné, že medzi týmito osobami nebol žiadny rodinný vzťah, teda s poukazom na vyššie uvedené, za blízke osoby by ich bolo možné považovať iba za predpokladu, že by bola preukázaná existencia obdobného pomeru ako rodinného. Takýmto vzťahom je práve vzťah druha a družky a zároveň musí byť preukázané, že tento vzťah je natoľko intenzívny, že by ujmu, ktorú utrpela jedna z týchto osôb, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú.

Z vykonaného dokazovania podľa názoru súdu nemožno jednoznačne vyvodiť, že by vzťah medzi žalovanou a neb. Š. E. bol takej intenzity, že by ho bolo možné považovať za vzťah obdobný rodinnému pomeru. Odvolací súd vyslovil právny názor, v zmysle ktorého pri posúdení vzťahu druha a družky nie je rozhodujúce, či tieto osoby zároveň tvoria aj spoločnú domácnosť, ale podstatné je, či ujmu jednej z osôb by druhá pociťovala dôvodne ako vlastnú ujmu. K takejto situácii však nemôže dôjsť v každom priateľskom vzťahu, ale iba vo vzťahu, ktorý presiahne rámec bežných priateľských vzťahov a dosiahne takú intenzitu, že by nielen jedna osoba pociťovala ujmu druhej osoby ako vlastnú, ale že by túto skutočnosť bolo možné konštatovať aj v opačnom prípade.

V konaní bolo preukázané, že neb. Š. E. vykonal viacero úkonov, ktorými umožnil žalovanej disponovať s jeho majetkom, alebo ktoré boli v jej prospech, avšak zo strany žalovanej neboli urobené žiadne úkony, ktorými by sa snažila zabezpečiť neb. Š. E.. Podľa názoru súdu teda pri týchto úkonoch chýba reciprocita, čo nasvedčuje skôr tvrdeniam žalobcov. Viacerí svedkovia, ktorí boli v priateľskom vzťahu s menovaným potvrdili, že sa nikdy pred nimi nezmieňoval o žalovanej ako o osobe, s ktorou by mal nejaký blízky vzťah a považoval ju za svoju družku. Žiaden zo svedkov nepotvrdil tvrdenia uvádzané žalovanou, že by menovaní chceli uzavrieť manželstvo, čo by malo vyplývať aj z dohody zo dňa 22.5.2000. Súd je toho názoru, že ak by vzťah medzi menovanými bol skutočne taký intenzívny, že by uvažovali o uzavretí manželstva, určite by od roku 2000 vyriešili svoju situáciu tak, aby manželstvo mohli uzavrieť. U viacerých svedkov predmetný vzťah navodzoval iba dojem, že žalovaná využíva neb. Š. E.. Svedok J. G. dokonca potvrdil, že samotný menovaný sa takto vyjadril o vzťahu so žalovanou. Podľa názoru súdu pokiaľ by medzi menovanými bol skutočne intenzívny vzťah, tak by ho takýmto spôsobom prejavoval aj neb. Š.V. E. pred svojimi príbuznými, susedmi a kamarátmi. Z väčšiny svedeckých výpovedí však vyplýva práve opak.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti súd dospel k záveru, že intenzitu vzťahu medzi žalovanou a neb. Š. E. nemôže súd vyvodzovať iba z toho, že neb. Š. E. urobil v prospech žalovanej viaceré úkony (disponovanie s účtom, závet, darovacia zmluva), pokiaľ okolie, v ktorom sa menovaní pohybovali, resp. väčšina ľudí z tohto okolia, nenadobudli dojem intenzívneho vzťahu. Žalovaná síce deklarovala svoj záujem o starostlivosť neb. Š. E. potom, čo mal zdravotné problémy, avšak ako vyplýva aj zo správ Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Poprad nikdy si nepodala riadnu žiadosť a jej podnety adresované úradu práce smerovali k tomu, aby bol odňatý opatrovateľský príspevok R. F.. Pre rozhodnutie súdu je síce rozhodujúce, či v čase uzavretia darovacej zmluvy bol vzťah menovaných vzťahom blízkych osôb, avšak aj správanie žalovanej po uzavretí darovacej zmluvy môže preukazovať, či medzi nimi išlo o blízke osoby. Je zjavné, že medzi žalovanou a príbuznými Š. E. boli zlé vzťahy, avšak aj v prípade, že jej bránili v stretávaní sa s menovaným, žalovaná sa mohla pokúsiť o písomný, telefonický alebo iný kontakt, čo však preukázané nebolo.

S prihliadnutím na zistené skutočnosti teda súd dospel k záveru, že zo strany žalovanej nebolo preukázané, že by jej vzťah s neb. Š.V. E. v čase uzavretia darovacej zmluvy bolo možné považovať za vzťah blízkych osôb, teda uzavretím darovacej zmluvy došlo k porušeniu predkupného práva žalobcov a z tohto dôvodu je predmetná darovacia zmluva neplatným právnym úkonom v zmysle § 40a Obč. zákonníka. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť teda nedošlo k platnému prevodu spoluvlastníckeho podielu neb. Š. E., preto súd žalobe vyhovel. Keďže súd dospel k záveru o neplatnosti predmetnej darovacej zmluvy v zmysle § 40a Obč. zákonníka, z dôvodu hospodárnosti konania už nebolo vykonané dokazovanie, ktoré by sa týkalo ďalších dôvodov neplatnosti právneho úkonu namietaných žalobcami.

V zmysle § 151, ods. 3, O.s.p. o trovách konania rozhodne súd po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je možné podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia cestou tunajšieho súdu na Krajský súd v Prešove v troch vyhotoveniach.

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach podľa § 42, ods. 3, O.s.p. (t. j. musí byť z neho zjavné, ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sleduje a musí byť podpísané a datované) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha. Odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221, ods. 1, O.s.p., konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a O.s.p.) a rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.